

Nr 414.

Av herr **Lindhagen**, med vissa erinringar mot försvarspropositionen.

Det är nu en förklarlig oro i landet över situationen. En utbredd opinion tror sig vinna säkerhet endast genom ökning av rustningarna, så långt vår ekonomi tillåter. Någon annan vägledning av betydelse få vi knappast från vår världsdel. Inom vissa samhällsklasser är ock ett härväsandets glans och förmodat värn mot inre fiender en bestickelse sedan gammalt.

Vi få således nu med säkerhet en höjning av försvarsbudgeten. Däremot kan intet åtgöras. Även den isolerade avrustningen, såsom på sätt i föregående motion skildrats, ett beslutsamt svar på stormakternas rustningar och de olyckor de därigenom vålla även mindre stater, kan bli ett lotteri. Mot den budget, som nu må komma till stånd, tillåter jag mig emellertid, oberoende av dess omstridda storlek, följande erinringar.

Den blivande försvarsbudgeten bör ej över hövan belastas i *förhastad panik*. Det är stormakterna vi frukta. Det är väl ingen som motser något anfall från andra stormakter än möjligen Ryssland och Tyskland. Anledningar därtill äro väl fortfarande såsom förut särdeles små. För närvarande skulle Tyskland möjligen vara farligast, i fall det fullföljer sina underminerande anslag mot Sönder-Jylland.¹ Den största faran kan ligga i ett kollektivt ansvar enligt folkförbundets sanktionsbestämmelser, som lätt, kanske merendels, ta sig uttryck i en organiserad hjälp för den ena stormakten mot den andra. Så har i själva verket också visat sig vara fallet med sanktionerna mot Italien. De ha ju i själva verket visat sig vara icke minst ägnade att skydda Suezkanalen samt engelska och franska besittningarna i Afrika. Och nu säges ju öppet att Rhenfrågan är för nämnda två stormakter en viktigare angelägenhet än skyddandet av Abessinians självständighet. Emellertid måste jag vara av den åsikten att om vi skola ha försvar måste det duga till någonting och vara tidsenligt utrustat. Om det kommer till användning blir det väl aldrig i följd av ett ensidigt angrepp från en stormakt, vilket de övriga stormakterna i sitt eget intresse knappast skulle tillåta. Vårt försvar kommer att kunna betyda något i bundsförvantskap med en stormakt. Eljest kan man även nu instämma i den gamla danska parollen: »Vad kan det nytte?»

Mot *anskaffande av bombplan* måste jag redan under nuvarande förhållanden reservera mig. Förut har man ju försökt förmildra krigföringen och kommit fram till den överenskommelsen i Haag mellan alla stater, att civilbefolkningen skall skyddas. Bombplanen ha nu visat sig göra ett slut på

¹ Se motionen I: 413 år 1936 i första kammaren.

denna idyll. Det skylles på, att de ej kunna skilja på civil befolkning och krigsberedskap. Icke ens Röda korset går fritt från dem. Det är således ett nytt barbari, ett skärpande av kriget i vilddjurets tecken.

Ett föredöme från Sverige att taga avstånd från ett sådant överträdande från stormakternas sida av anständighetens gränser måste ock utgöra en insats i förbud mot bombflygplan. Förmodligen ingår detta i första rummet i det av Tyskland efter dess fredsplans genomförande utlovade deltagande i förmildringarna av kriget.

Det är enligt många, även experters, mening särdeles opåkallat att indraga regementen för att få pengar just till bombplan. Denna kriminalitet bör icke få köpas på detta sätt med ekonomiska offer tillika för de samhällen, i vilka regementena ha varit förlagda. *Fotfolket* blir i detta land enligt förenämnda opinion och, så vitt jag själv förstår, ett bättre militärt värn för frihet, liv, ära och egendom än uppgående i stället i bombflygplanens uppseglande stormaktsbarbari.

En synnerlig orättvisa som nu bör omsider avplånas är *studenternas betungande med en längre värnplikt än övriga värnpliktiga*. Denna svarta fläck i försvarsväsendet tillkom som bekant därigenom, att en del studenter i Uppsala i sammanhang med det gamla bondetågets uppvaktning hos Konungen med äskande av ett starkare försvar erbjödo sig utan övriga kamraters och nya studentgenerationers hörande att åtaga sig en större övningstid. Efteråt ångrade sig många och bland dem som ej förbundit sig till något och särskilt dem som studera i fattiga omständigheter ha bekymmer och förtrytelse mot denna olikhet inför lagen kommit till uttryck.

Det hemställes sålunda,

att riksdagen vid prövning av propositionen om försvarsväsendets ordnande ville:

1:o) bemöta opåkallade *panikstämmningar*;

2:o) avslå anslag till *bombflygplan*, i vilken del av försvaret en isolerad avrustning är redan nu på sin plats, i den mån sådana redan anskaffats;

3:o) besluta att denna kriminalitet i varje fall ej får köpas genom indragningar bland *fotfolket*, vilket i detta land enligt många, även experters, mening är ett bättre militärt värn för frihet, liv, ära och egendom än ett uppgående i stället i bombflygplanens uppseglande barbari;

4:o) upphäva omsider orättvisan, att *studenterna* betungas med längre värnplikt än övriga beväringar.

Om remiss till försvarsutskottet hemställes.

Stockholm den 21 april 1936.

Carl Lindhagen.